

1. Yeryüzünde birbirinden farklı doğal ortamların bulunması insanların farklı yaşam biçimleri oluşturmalarını sağlamıştır. Aşağıdakilerden hangisi doğal ortamın insan üzerindeki etkisine örnek **gösterilemez?**

- A) Sibirya'daki insanların kürklere sarılmış halde yaşamaları
B) Güneydoğu Asya'da temel besin kaynağının pirinç olması
C) Step iklim bölgelerinde kerpiç evlerin bulunması
D) Az gelişmiş ülkelerde yoğun göçlere bağlı olarak gecekondulaşmanın artması
E) Dört mevsimin yaşandığı yerlerde sıcaklığın artıp azalmasına bağlı olarak insanların mücadeleci karakter kazanmaları

2. Akarsu, göl, deniz, okyanus gibi suların dağılışını coğrafyaya ait aşağıdaki bölümlerden hangisi inceler?

- A) Hidrografiya B) Biyocoğrafya C) Jeomorfoloji
D) Kartografiya E) Klimatoloji

3. Bulunduğu yerden Ekvator'a doğru hareket eden bir kişi aşağıdakilerden hangisinin arttığını **söyleyemez?**

- A) Çizgisel hız
B) Paralel dairelerinin çevresi
C) Güneş ışınlarının yere düşme açısı
D) Gurup ve Tan süreleri
E) Sıcaklık ortalamaları

4. Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın şeklinin sonuçlarından **biri değildir?**

- A) Dönencelerin 23°27' paralelinden geçmesi
B) Dünya'nın yarısının aydınlık, yarısının karanlık olması
C) Harita çiziminde hataların oluşması
D) Yer çekiminin kutuplarda fazla olması
E) Güneş ışınlarının düşme açısının Ekvatordan kutuplara doğru azalması

5. Aşağıda birlikte verilen olaylardan hangi ikisinin birbiriyle ilişkisi yoktur?

- A) Okyanus akıntılarındaki halkalanmalar- günlük hareket
B) Yarımkürelerdeki mevsim sürelerinin eşit olmaması-Eksen eğikliği
C) Erzurum'da güneş'in Ankara'dan önce doğması -Dünya'nın batıdan doğuya doğru dönmesi
D) Dünya'nın Güneş'e yaklaşıp uzaklaşması-Yörüngenin elips olması
E) Türkiye'de yaz yaşanırken Arjantin'de kış yaşanması – Eksen eğikliği

— Kutuplara doğru gidildikçe güneş ışınlarının atmosferde tutulma oranının artması.

— Haritalarda bozulmaların meydana gelmesi.

— Herhangi bir cismin gölge boyunun kutuplarda fazla, ekvator da az olması.

6. Yukarıda verilen olayların tümünün meydana gelmesine neden olan faktör aşağıdakilerden hangisidir?

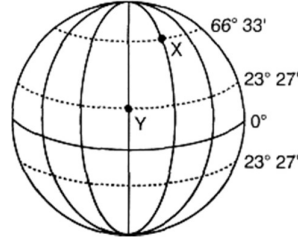
- A) Dünya'nın şekli
B) Güneş ışınlarının yere değme açısı
C) Dünya'nın kendi eksenini etrafındaki hareketi
D) Dünya'nın Güneş etrafındaki hareketi
E) Dünyanın güneşe olan uzaklığı

7. 10 Haziran günü Londra'da yerel saat 23.00 iken, günü 11 Haziran ve yerel saati 02.00 olan kent hangi meridyen üzerindedir?

- A) 45° Batı B) 45° Doğu C) 30° Batı
D) 30° Doğu E) 60° Batı

8. Aynı yükseklikte ve aynı hızla hareket eden beş farklı uçak, dünya etrafında doğu batı yönünde bir tur tamamıyorlar. Paralellerin çevre uzunluklarının değiştiği bilindiğine göre; aşağıdaki paralellerden hangisinde uçan uçak turunu en geç tamamlar?

- A) 5° Kuzey B) 45° Kuzey
C) 65° Kuzey D) 25° Güney E) 60° Güney

9. Yukarıdaki şekilde gösterilen X ve Y noktalarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi

yanlıştır?

- A) Y noktası 21 Haziran'da güneş ışınlarını dik alır.
B) X noktasında 21 Aralıkla 24 saat gece yaşanır.
C) X ve Y noktalarının bulundukları enlemler arasındaki bir yer, yıl içinde güneş ışınlarını dik alamaz.
D) Y noktasındaki gölge boyunun yıl içinde en kısa olduğu tarih 21 Haziran'dır.
E) Aralık ayında Y noktasından X noktasına gidildikçe gündüz süresi uzar.

10. Türkiye'de yer alan bir merkezde yıl boyunca gözlem yapan bir kişi bazı gözlemlerini aşağıdaki tabloda belirtildiği şekilde işaretlemiştir.

	Gözlem	21 Mart	21 Haziran	23 Eylül	21 Aralık
I	Gece gündüz süreleri 12 saat.	✓		✓	
II	En uzun gece süresi				✓
III	En uzun gündüz süresi		✓		
IV	En uzun gölge boyu				✓
V	Gece ve gündüz süreleri arasındaki en fazla fark		✓	✓	

Buna göre, tabloda numaralanmış bölümlerden hangisinde işaretlenen tarihlerde yapılan gözlem **doğru değildir?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11. 21 Mart – 23 Eylül tarihleri her iki yarımküre için ekinoks tarihlerdir. Aşağıda verilen özelliklerden hangileri 21 Mart ve 23 Eylül tarihleri için ortak özellikler arasında yer almaz?

- A. Güneş ışınlarının dik geldiği noktalar
B. Yarımkürelerde yaşanan mevsimler
C. Yarımkürede yaşanan gündüz süresi
D. Aynı meridyen üzerinde güneşin doğuş batış saatleri
E. Aydınlanma çemberinin teğet geçtiği noktalar

12. Aşağıdakilerden hangisi yerkürenin küresel şekline bağlı olarak ortaya çıkan özelliklerden biri **değildir?**

- A) Bir yarısının aydınlık diğer yarısının karanlık olması
B) Meridyenlerin kutup noktalarında birleşmesi
C) Eksen hareketinin batıdan doğuya doğru olması
D) Güneş ışınlarının yere değme açısının paralellere göre değişmesi
E) Paralellerin çevre uzunluğunun kutuplara doğru azalması

13. Kutuplara doğru gidildikçe güneş ışınlarının atmosferde tutulma oranının artması. Haritalarda bozulmaların meydana gelmesi. Yukarıda verilen olayların tümünün meydana gelmesine neden olan faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünya'nın şekli
B) Güneş ışınlarının yere değme açısı
C) Dünya'nın kendi eksenini etrafındaki hareketi
D) Dünya'nın Güneş etrafındaki hareketi
E) Yer şekilleri

14. Yerin eksenini etrafında dönüşü sırasında, yandaki şekil üzerinde belirtilen yerlerin hangisinde hız en fazladır?

- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4
E) 5

15. Ekvator ve kutuplar yarıçapının birbirinden farklı olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünya'nın Güneş etrafındaki hareketi
B) Yer şekilleri
C) Dünya'nın kendi eksenini etrafındaki hareketinin yönü
D) Dünyanın şeklinin geoit olması
E) Yerçekiminin enleme göre farklılık göstermesi

16. Kutuplar çevresinin ekvator çevresine göre daha az ısınmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünya'nın eksenini çevresindeki hareketi
B) Yer ekseninin eğik olması
C) Atmosferin kutuplarda daha yoğun olması
D) Dünya'nın şeklinin küresel olması
E) Dünya'nın Güneş çevresindeki hareketi

17. Dünya Güneş'in etrafındaki hareketini ekvator ile yörünge arasında $23^{\circ} 27'$ lık bir açı farkı ile yapar. Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın eğikliğine bağlı olarak değişiklik göstermez?

- A) Ekvator'da yaşanan gece ve gündüz süreleri
B) Güneş ışınlarının yere değme açıları
C) Bir cismin yıl içindeki gölge boyu
D) Türkiye'de güneşin doğuş ve batış saatleri
E) Mevsimler

18. 21 Mart tarihi ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

- A) Güneş ışınları Oğlak Dönencesi'ne dik açıyla gelir.
B) Ekvator'daki cisimlerin öğle vakti gölgesi oluşmaz.
C) Türkiye'de en uzun gece yaşanır.
D) Sinop'ta gündüz süresi, Antalya'dan daha kısadır.
E) Kuzey kutup dairelerinde 24 saat gece yaşanır.

19. "Yerkürenin eksenini yörünge düzlemine dik olsaydı, gece ile gündüz süreleri birbirine eşit olacak, mevsimler olmayacaktı. Eksen eğikliğinin sözü edilen sonucu doğurması, aşağıdakilerin hangisinde meydana getirdiği değişiklikten kaynaklanmaktadır?

- A) Yerküreyle Güneş arasındaki uzaklıkta
B) Yerkürenin yörünge üzerindeki dönüş hızında
C) Yerkürenin kendi çevresindeki dönüş hızında
D) Güneşin yaydığı ısı enerjisi miktarında
E) Güneş ışınlarının yeryüzüne düşme açısında

20. Günümüzde petrol, doğal gaz ve kömür gibi enerji kaynaklarının enerji ihtiyacının karşılanmasında yoğun olarak kullanılımasının coğrafi ortamda meydana getirdiği olumsuz etkinin en aza indirilebilmesi için aşağıdakilerden hangisinin yapılması uygun olmaz?

- A) Enerji tasarrufu bilincinin toplumlarda yaygınlaştırılması
B) Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji üretimindeki payının artırılması
C) Doğal gaz ile enerji üreten termik santrallerin sayısının artırılması
D) Petrol ve doğal gaz gibi enerji kaynaklarının enerji üretimindeki payının azaltılması
E) Kömür ve petrol gibi enerji kaynaklarının ortaya çıkardığı olumsuz etkiyi azaltmak için ağaçlandırma çalışmalarının yaygınlaştırılması

21. Coğrafyanın dallarından biri olan sıcaklık, yağış, rüzgar gibi iklim olaylarını inceler. Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki kelimelerden hangisi gelmelidir?

- A) Biyosfer
B) Hidrosfer
C) Klimatoloji
D) Kartoğrafya
E) Litosfer

22. 37° doğu boylamında yer alan Sivas'ta yerel saat $16.20'$ 'dir. Aynı anda Trabzon'da yerel saat 16.32 olduğuna göre, Trabzon hangi boylam üzerinde yer almaktadır?

- A) 25° doğu boylamı
B) 34° doğu boylamı
C) 40° doğu boylamı
D) 49° doğu boylamı
E) 41° doğu boylamı

23. a uçağı Kutup Dairesi, b uçağı Yengeç Dönencesi, c uçağı ise Ekvator üzerinde, yerden aynı yükseklikte uçarak Dünya çevresindeki turlarını aynı sürede tamamlıyorlar. Aşağıdakilerin hangisinde, bu uçaklar, hızı en az olandan en fazla olana doğru sıralanmıştır?

- A) $c < b < a$
B) $b < c < a$
C) $c < a < b$
D) $a < b < c$
E) $b < a < c$

24. Coğrafyanın alt dallarından yer şekillerini inceleyen bilim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Limnoloji
B) Klimatoloji
C) Jeomorfoloji
D) Zooloji
E) Litoloji

25. Aşağıdakilerden hangisi doğal unsur değildir?

- A) Deniz
B) Ağaç
C) Bulut
D) Mağara
E) Şehir

26. Aşağıdaki insan etkinliklerinden hangisi doğaya daha uyumludur?

- A) Akarsuların ulaşımında kullanılması
B) Evsel atıkların akarsulara aktarılması
C) Artan enerji ihtiyacı için termik santrallerin sayıca artırılması
D) Verimli tarım alanlarının yerleşim alanı hâline dönüştürülmesi
E) Hasattan sonra tarımsal ürün artıklarının (anızların) yakılması

Not: Klasik soruların her birinin doğru cevabı 5 puandır.

1) Doğayı oluşturan dört temel ortamı yazınız.

- Atmosfer (Hava Küre)
- Litosfer (Taş Küre)
- Hidrosfer (Su Küre)
- Biyosfer (Canlı Küre)

2) Doğanın insana etkilerinden iki tanesini yazınız.

- Soğuk iklim özelliklerine sahip alanlardaki insanlar, soğuktan korunmak için kalın kıyafetler tercih eder.
- Çöl iklim bölgesinde yaşayan insanlar, çöllerin karakteristik hayvanı deveyi ulaşım için kullanır.

3) Hidrografyanın inceleme alanlarını yazınız.

Hidrosferi oluşturan çeşitli su ortamlarını (deniz, göl, akarsu vb.) ve hidrosferde meydana gelen doğa olaylarını (su döngüsü, akıntılar, dalgalar vb.) inceler.

4) Dünya'nın şeklinin geoit olmasının sonuçlarını yazınız.

- Ekvator çevresi (40.076 km) kutuplar çevresinden (40.009 km) daha uzundur.
- Kutupların yarıçapı (6.357 km), Ekvator'un yarıçapından (6.378 km), 21 km daha kısadır.
- Yer çekimi Ekvator'dan kutuplara gidildikçe artar.

5) Dünya'nın günlük hareketinin sonuçlarını yazınız.

- Gece ve gündüz ardalanır. (birbirini takip eder)
- Güneş ışınlarının bir noktaya düşme açısı, gün içinde sürekli değişir.
- Günlük sıcaklık farklarına bağlı olarak meltem rüzgârları oluşur.
- Dinamik basınç alanları oluşur.
- Sürekli rüzgârların ve okyanus akıntılarının yönü sapar.

6) Dünya'nın yıllık hareketinin sonuçlarını yazınız.

- Güneş ışınlarının bir noktaya düşme açısı yıl içinde değişir.
- Gölge boyu ve sıcaklık değerleri yıl içinde değişir.
- Gece ve gündüz süresi yıl boyunca değişir.
- Aynı anda her iki yarım kürede farklı mevsimler yaşanır.
- Muson rüzgârları meydana gelir.

7) Aşağıdaki enlemlerin hangi matematik iklim kuşağında yer aldığını örnekteki gibi yazınız.

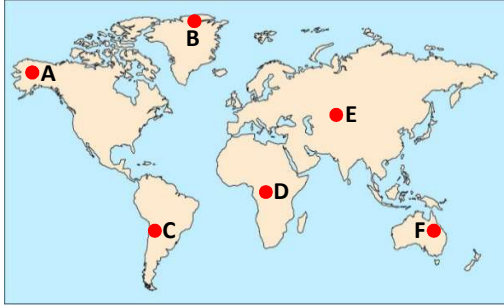
40° Kuzey	Orta Kuşak
10° Güney	Tropikal Kuşak
79° Kuzey	Kutup Kuşağı
23° Güney	Tropikal Kuşak
68° Kuzey	Kutup Kuşağı
32° Güney	Orta Kuşak

8) Aşağıdaki meridyenlerin anti meridyenini örnekteki gibi yazınız.

60° Batı	120° Doğu
30° Doğu	150° Batı
130° Batı	50° Doğu
25° Doğu	155° Batı
85° Batı	95° Doğu
178° Doğu	2° Batı

9) Aşağıda verilen özellikleri örnekte gösterildiği gibi işaretleyiniz. (10P)

Özellikler	Mutlak Konum	Göreceli Konum
Türkiye’de aynı anda tek ortak saat kullanılması	✓	
Türkiye’nin üç tarafının denizler ile çevrili bir yarımada ülkesi olması		✓
Fransa’nın hem Akdeniz’e hem de Atlas Okyanusu’na kıyısının olması		✓
ABD’de birden fazla ortak saat kullanılması	✓	
Kanada’ya güneş ışınlarının hiçbir zaman dik açıyla düşmemesi	✓	
Ülkemizin Asya–Avrupa arasında bir köprü durumunda olması		✓

10) Aşağıda yer alan soruları haritadaki noktaları dikkate alarak örnekteki gibi cevaplayınız. (10P)

- Çizgisel hızı en fazla olan nokta = **A**
- Yerçekimi en az olan nokta = **D**
- Yerel saati en ileri olan nokta = **F**
- Yeni yıla en son giren nokta = **A**
- Batı yarım küredeki noktalar = **A-B-C**
- Doğu yarım küredeki noktalar = **D-E-F**

11) Aşağıda verilen durumların hangi tarihte gerçekleştiğini örnekteki gibi işaretleyiniz. (10P)

Durumlar	21 Mart	21 Haziran	23 Eylül	21 Aralık
Güneş ışınları Yengeç Dönencesi’ne dik açıyla düşer.		✓		
Aydınlanma çemberi kutup dairelerine teğet geçer.		✓		✓
Kuzey Yarım Küre’de en uzun gündüz yaşanır.		✓		
Güney Yarım Küre’de en uzun gündüz yaşanır.				✓
Güney Yarım Küre’de ilkbahar mevsimi başlangıcıdır.			✓	
Güney Kutup Noktası’nda 6 ay sürecek geceler başlar.	✓			
Güneş ışınları ekvatora 66° 33’ lık açıyla düşer.		✓		✓
Kuzey Kutup Dairesi’nde 24 saat gündüz yaşanır.		✓		
Kuzey Yarım Küre’de ilkbahar mevsimi başlar.	✓			
Güneş ışınları Oğlak Dönencesi’ne dik açıyla düşer.				✓
Güney Yarım Küre’de sonbahar ekinoksu yaşanır.	✓			

12) Aşağıdaki kutucuklarda özellikleri anlatılan bilim adamlarını boşluklara yazınız. (10P)

Bir kartograf, deniz bilimleri uzmanı ve kaptandır. Amerika’yı gösteren dünya haritaları ve “Kitab-ı Bahriye” adlı denizcilik kitabıyla ünlüdür.	Dairesel bir dünya haritası çizmiş ve eserinde iklim tiplerini anlatmıştır. “Kitabu Roger” adlı kitabı Orta Çağ’da coğrafya alanında önemli bir eserdir.	Coğrafya biliminin ilkelerini ortaya koymuş ve fiziki coğrafyanın öncüsü olmuştur. Çalışmalarını “Cosmos” isimli eserinde toplamıştır.	“Coğrafya İlminde Tarihi Esaslar” ve “Mukayeseli Genel Coğrafya” adlı eserleri yazmıştır. Aynı zamanda beşerî coğrafyanın öncüsü olarak kabul edilir.	17. yüzyılın önde gelen gezginlerinden biridir. Avrupa, Batı Asya ve Mısır topraklarını gezmiş, gördüklerini de Seyahatnâme adlı eserinde toplamıştır.
--	--	--	---	--

Piri Reis

İdrisi

Alexander von Humboldt

Karl Ritter

Evliya Çelebi

13) Aşağıdaki açıklamaların coğrafyanın hangi dalına ait olduğunu örnekteki gibi yazınız. (10P)

Açıklama	Coğrafya Dalı
Yer şekillerinin oluşum süreçlerini (dağ, plato, ova, vb.) inceler.	Jeomorfoloji
Atmosfer, hava olayları, iklim elemanları ve iklimleri inceler.	Klimatoloji
Devletlerin jeopolitik konumlarını ve etkilerini inceler.	Siyasi Coğrafya
Biyosferdeki bitki ve hayvan topluluklarının genel özelliklerini, etkileşimlerini ve yeryüzündeki dağılışlarını inceler.	Biyocoğrafya
İnsanların tarım, hayvancılık, madencilik, turizm, ticaret, sanayi, hizmetler vb. faaliyetlerini inceler.	Ekonomik Coğrafya
Yerleşmelerin gelişimini, tiplerini, dağılışını; yerleşmeyi etkileyen faktörleri ve mesken tiplerini inceler.	Yerleşme Coğrafyası

14) Paralel ve meridyenlerle ilgili bilgileri örnekteki gibi işaretleyiniz. (10P)

Bilgi	Paralel	Meridyen
Aralarındaki uzaklık her yerde 111 km’dir.	✓	
Uzunlukları birbirine eşittir.		✓
Birer derece açılarla çizildiğinde toplam sayıları 180’dir.	✓	
Çevre uzunlukları kutuplara gittikçe azalır.	✓	
Birer derece açılarla çizildiğinden toplam sayıları 360’tır.		✓
Ardışık olanların arasındaki yerel saat farkı 4 dakikadır.		✓